

בין גרר לסדום לפרשת וירא הרב יצחק דור - ראש הישיבה

כשמגיע אברהם אבינו לגרר, אחרי חורבנה של סדום, לוקח אבימלך מלך גרר את שרה אמנו לארמונו. הקב"ה מתגלה לאבימלך ומזהיר אותו. תגובתו של אבימלך היא. "ה', הגוי גם צדיק תהרוג"? ממש כפי שאברהם אמר לקב"ה לגבי סדום. "האף תספה צדיק עם רשע"?

כפי שקרה בסדום עם אנשי העיר אשר הוכו בסנוורים לאחר שרצו לפרוץ את גדרי העריות עם אורחיו של לוט ועם בנותיו, גם כל בית אבימלך הוכה ע"י הקב"ה. "כי עצור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך על דבר שרי אשת אברהם", או כעדות הקב"ה לאבימלך: "...ואחשך גם אנוכי אותך מחטוא לי על כן לא נתתיך לנגוע אליה".

התערבותו של הקב"ה היא זאת שמנעה חטא חמור מאבימלך מלך גרר. גם אבימלך בדבריו לאברהם אבינו מזדעזע כולו מהמכה שניחתה עליו ומפחד הוא מטיח באברהם: "מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה, מעשים אשר לא יעשו, עשית עמדי".

נלך בדרכו של המדרש [פסקתא זוטרתא (לקח טוב) פרק כ' סימן ט'] שאבימלך מפחד כולו שיקרה לו בגרר בדיוק כאשר קרה לסדום ועמורה: "אמר רבי חנן לפי שהיו רואין עשנה של סדום עולה ככבשן האש", הפחד הנורא הזה שהוא הולך לאבד את כל ממלכתו גורם לו להאשים את אברהם וכלשונו של הרש"ר הירש: "צערו של אבימלך מעביר אותו על דעתו, ובמקום שהיה לו להצטדק הרי הוא מאשים". בדבריו של אבימלך לפי זה אנו מוצאים לחץ נוראי ופחד שגרר הולכת בעקבותיה של סדום.

אבל תגובתו של אברהם מפתיעה אותנו. אברהם אבינו שעומד בתפילה ומבקש ומתחנן מהקב"ה להציל את סדום ועמורה, ערי הבירה של החטאים והחוטאים, לא מתייחס בצורה כזו לאבימלך. על שאלתו של אבימלך הגוי גם צדיק תהרוג, מסביר אברהם בקצרה למלך גרר שהוא וממלכתו אינם צדיקים כלל וכלל. אומר אברהם בקצרה ומגדיר את גרר: "ויאמר אברהם רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי", איך שמגיע אברהם לגרר כאורח מכובד מיד מתעניינים אנשי גרר באשתו, או כלשונו של המדרש: "מה ראה, ראה שהיו נפנים (הולכים לשירותים) זה לפני זה, האיש לפני האשה, והאשה לפני האיש (פסקתא זוטרתם כ' י"א) איך שאברהם מגיע לגרר רואה הוא שמנהג המקום שאנשים לא מקפידים על צניעות כשהולכים לשירותים, גבר בפני אישה ואישה בפני גבר".

כלומר המקום פרוץ בעריות וממילא החשש הוא שהרגוני על דבר אשתי.

דבר נוסף מלמד אותנו רש"י ע"פ המדרש: "אכסנאי שבא לעיר, על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו, או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא או אחותך". רואה אברהם שהעיסוק הראשון של אנשי העיר אתו הוא לא להציע לו אוכל ומשקה, כראוי לאדם שבא מדרך רחוקה, אלא העיסוק הוא באשתו, האם היא אשתו או אחותו? מקום כזה הוא לא מקום של צדיקים. אברהם אבינו קורע את המסווה מעל גרר ומראה לאבימלך בדיוק מה היא ארצו ואיזה ערכים מוסריים יש בה, במילים אחרות אולי ראוייה גרר להענש כסדום ועמורה!

אולי למד אברהם אבינו מויכוחו עם הקב"ה לגבי סדום, שלא ברור אם יספיקו מספר צדיקים לשנות לגמרי את האוירה המוסרית במקום. את הצדיק הפרטי הנמצא בסדום אפשר למלט, כלוט ובנותיו אבל את האוירה של ההפקרות וחוסר המוסר קשה מאוד לשנות!

יראת אלוקים היא הבסיס הקיומי לכל קיומה של חברה וחברה שאין בה מוסר ויראת אלוקים, כדבר מובנה בתרבות שלה, דינה לעבור מן העולם.

לא מבקש אברהם רחמים על גרר, מקבל הוא את שרה, לוקח הוא את כסות העיניים, הכסף שאבימלך משלם לו כפיצוי, נוטה אהלו בבאר שבע ולשם מגיע אבימלך המוכה והחבול כדי לעשות אתו ברית.

שבת שלום ומבורך!